

تاشينك
اشهر يومية غزيرة
مما يقرأه كل ما مورانيك : انيز

TACHINK
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN POLITIQUE & LITTÉRAIRE
Imprimerie Mamourian
SMYRNE

10 ՓԱՐԱ

ԴԻՐՔԻ ՃԵՐՈՒՄ ՍԵ

Կ. Պոլսի 8/21 Փետր. 1912

Պատ. Խմբագրութիւն «Դաշինք»

Նոր կարգացի Դաշինքի 755 թիւին մէջ Պ. Ալօթի յօդուածը Օսմ. Խորհրդարանի յատկապէս ընտրութեանց մասին, ուր Պ. Զարգարեանի հետ նոյն սեղանին չուրջ խորհրդակցութեան ինծի մեղադրելէ վերջ գաղափարաց զարմանալի զուգորդութեամբ մը, սա՛ տողերը կը դրէ անցուղակի. «Հապա կաթողիկոսական ընտրութեանց առթիւ սա՛ քուէատուիւն ելլող և թէքէնական վերագրուող ատմական խնդիրը ուր մնաց, որ ոչ հերքուեցաւ և ոչ ալ հաստատուեցաւ»:

Կը փութիմ ըսել թէ Պ. Ալօ միայն է մինչև հիմա իմ հանդիպած կամ լսած բարեկամներուս մէջ, որ «Ազատամարտ»ի կողմէ բացակայութեան միջոցին ինծի դէմ նետուած այդ բողոքովին ձրի զրպարտութեան հաւատք ընծայելով, հերքումի մը պէտքը կը թելադրէ ինծի: Զուգեցի այդ հերքումին պատիւն ընել պատգամաւոր ընկերներէս այն մէկ քանի որդւմ մեր տրպարներուն՝ որոնք ոչ իսկ քուէութիւնն ունեցան իրենց անունովը հրապարակ ելլելու և բայարանսկօրէն համոզուած ըլլալով հանդերձ թէ՛ եւ լէ՛ք անսնունու տոմսին ճիշդմանը, այդ ամբաստանութիւնը սողորեցուցին «Ազատամարտ»ի չափազանց հրեւրեկ էջերուն մէջ, մի-միայն ինծի, վրէժ լուծելու համար ի փոխարէն ճամբու ընթացքին իրենց ցոյց տուած արժանաւոր արհամարհանքին...

Հսկայի որ անոնք, իրենց չամուլուած ենթագրութեան իբրեւ բռնի փաստ կը քննեն եղբւրս սա՛ պարագան թէ՛ ի պատասխան Սիւսի ժողովարարին մէջ տոնենալու թեանց վաւերացման պահուն Միսրոպ Եպիսկոպոս իրաւ հակաօրինական պահանջումին (որ կուգէր այդ տեսակ տոմսի մը տուփէն ելլելուն յիշատակութիւնը ջնջել ատենագրութեան մէջ) պնդեցի այդ իշխատակութիւնը պահելու պէտքին վրայ, իբրեւ իրողութիւն մը զոր մեր ձեռքը չէր փոխել, ինչպէս որ նոյն պնդած էր քիչ առաջ Սիւսի Պ. Պրոկուրորն ալ: Այս է եղբի իրենց փաստը. մինչ իրականացէս, ուրիշ թունդ հակաօրինականության բայց աւելի բարեխիղճ պատգամաւոր ընկերներու, թէ՛ թիկնիկի, թէ՛ Տրապիզոնի և թէ՛ Պոլսոյ մէջ իմ ներկայութեանս պարգած արամարանութեամբն իսկ, անխիտ փաստ մը պիտի ըլլար այդ տեղի գործին մէջ իմ մաս չունենալուս, — որովհետեւ, վերջապէս, այնպիսի ապուշ չէի որ, անսնունուն և խոստովանելի չուրուած գործ մը կատարելէ հետք, ելլել և այդքան բացույթայտ կերպով մը ինքզինքս մատնէի...

Բայց իմ անագին հակառակորդներու ուրիշ պատրուակ մըն ալ ունին եղբր, ինչպէս լսեցի, ինծի կատարածիւ, այն է՝ տոմսին Դուրեան Ս. Ի. քուէատուիւն մէջէն ելլելը և իմ ծանօթ թշնամութիւնս Դուրեան և Դաշնակցութիւն սրբազաններուն դէմ...

Դաշնակցութեան թշնամի մը չեմ, իսկ աւելի, իսկ աւելի քիչ՝ մեր նախորդ Պատ. Խորհրդին, բանաստեղծ մը ու գրագէտ, որուն պատրիարքական պատշո՛ւարու թիւերը բռնուն բայց միշտ պատշաճութեամբ քննադատած պահուս անգամ, չեմ մոռցած երբէք, իր անձին նկատմամբ յարգանքս յայտնելու... Բայց մը, որուն նմանօրինակ պարագաներու մէջ, անչույտ

ԴԱՇԻՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԴՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԿ.	ՎԵՑ.	ԵՌ.
ԻԶՍԻՐ	80	40 ԴՂ.	20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԴՐԱԿԱՆ	80	40 ԴՂ.	20
ԱՐՏԱՍԻՆՄԱՆ	25	13 ԴՂ.	

Նամակներ պէտք է ուղղել իմաստ. ՏԻՖԼԻՍ
Մամուրիան Տպարան — Բովի
Rédaction du journal Arménien «TACHINK»
Imp. Mamourian — Smyrne

Զի հրատարակուած ձեռագիրներ չեն վերադարձուի

10 ՓԱՐԱ

անկարող են զրպարտիչներս, և ընդհանրապէս իրենց այս փութիւնը ու ձրի վերագրութեամբ կապուեցան թէ՛ պիտի չլինէրանային անանուն տոմսակներ գրելու վստակութեան ելմէ հարկը կամ չուրջ այդպէս պահանջէր...

Ինչպէս ըսի, կուգէի այս տողերուն պատիւը չընել անոնց, չատ չատ, մտադրած էի կովկասի վրայ գրելիք ուստի յօդուածիս մէջ սխալակէն տակը, աստղանիշով մը, յայտնել բովանդակ արհամարհանքս սոյն աղտոտութեան սրբազան և աշխարհական հեղինակներուն, որոնք չը կարծեն թէ անծանօթ են ինծի... Կը ցաւիմ որ Պ. Ալօ, իր «Դաշինք»ի յօդուածին անբարեկամական տարակոյսովը, զիս ստիպեց չեղել այդ որոշումս:

ՎԱՀԱՆ ԷՖ. ԹԵՔԵՆԻՍԻԱՆ

Վահան Էֆ. Թէքէնիսի խմբագրութեանս ուղղած այս նամակը նայելովս (խրնալիք մօնք գրած ենք) հրատարակութեան տալով չենք կարծեր թէ պատշաճութեանց ընկալելու սովորութեան դէմ միզանալով ըլլանք, ընդհակառակը. իր պարունակութեան բաւական անելի լուսաբանող պարագաները մին արժէք ունին հանրային տեսակէտով ընդհանրապէս և անբարբարոս մարդիկ մտնելու համար քաջալարծ ու մշտապատրաստ եղող կարգ մը մարդոց ալ քարայրած ու սեցած խղճմանքը վրդովիւրու և դանդաղ հանրային զատաւարանին ստջն հանելու համար ալ մասնաւորապէս:

Մեր ընթերցողները կը յիշեն անչույտ որ տակէ առաջ Օսմ. Խորհրդարանի յատկապէս ընտրութեանց վրայ խմբագրականով մը խօսելու առթիւ, Ազգ. Պատ. Բարեփարանի բռնած ծանօթ զիրքէն վերջ, ընտրութեանց պոյքար մղելու համար հայ քաղաքական անհայտ կուսակցութեանց անած կեցուածքին խելիւղարութիւնը քննադատականով մը յուշագրած էինք, և մարգարէականով մը, կոնստայնուպոլսի ինքն զատելով, պուշակած էինք հայ քաղաքական կուսակցութեանց հոտաւարութի համար իրարու քով գալով իրար տնայնու տնայնայնի բերելու և իրարու խաղ կան չելու, կամ անգամ մը ևս իրար խաղելու ղեկու անտրտալ, ինչպէս որ եղաւ ալ, և ասիական աւելորդ անգամ մը ևս ճշդիւ պէտքը չունէինք մենք, եթէ արդ սրբ. Իրենք, միամիտ ձեռնադրով, ունենալու հարկը տեսան, յանուն չեղծ ու պարկոտ ազգային համերաշխութեան մը, որ ելմէ երկինք դետին իրար անցնեն՝ զոյանալիք չունին. — ասիկա՛ մեր անհատական համոզումն է, որուն հակառակը պատահած օրը ոչ միայն մեր երեսները պիտի կարմրեն, այլ թող անեան ալ...

Մենք այդ իրարու արիւն խաղ հակառակորդ հայ կուսակցութեանց յանկուծ մէկտեղութեան վրայ հիմնալէ աւել տի Բերան մնացած և յանկուծակի եկած ըստած էինք. «Հրաշք... ինչպէս՝ չի զարմանալ, չառիչ, որոնք մտքն կ'անցնէր որ, օրինակի մամար, մեր թէքէնիսի բարեկամը իբրեւ Ս. Բաժնիկար օրին մէջը քովէ քով պիտի գայ եղբր Դաշնակցական իր բարեկամներէն Ռուբէն Զարգարեանի, (— թող իրարու խնդ տեսնեն, մէկ բարձի վրայ ծերանան —) հապա կաթողիկոսական ընտրութեանց առթիւ սա քուէատուիւն ելլող և թէքէնիսի վերագրուող տոմսակին խնդիրը ուր մնաց, որ ոչ հերքուեցաւ և ոչ ալ հաստատուեցաւ: Ճիշդ մարիտ որ ասանկ մերձեցումներու ալ մեր խելքը սկսած է չի հասնի...»

Թէքէնիսի Էֆ. Թեքէնիսի «անցողա-

բար» մեր վերելք լիւծ ու չակերտուած հաստաւոր, ասանց վերագրութեան, ըստեք թէ, այո՛, մեղադրած էինք և մեզի հետ չստեր, «գաղափարաց անգարման» ի գուղաւորութեամբ մը», որուն վրայ չատ զիւրահատկալի զարմանքը ունեցեր է թէքէնիսի Էֆ., որ մենք «միայն ենք եղբր միջև հիմա իր հոնդիւրած կամ լսած բարեկամներուն մէջ, որ «Ազատամարտ»ի կողմէ իր բացակայութեան միջոցին իրեն դէմ նետուած այդ բողոքովին ձրի զրպարտութեան հաւատք ընծայելով, հերքումի մը պէտքը թելադրեր ենք իրեն»:

Թէքէնիսի անբարբարոս հասարակական կեանքը մենք և հանրութիւնը նոր չէր որ պիտի ճանչայինք՝ աւելորդ վերադարձով մը յանձնառութիւնը թելադրելով իրեն: Հասարակական գործիչներու կեանքը ալ մասամբ իրենց ըլլալէ զարեկով կը պատկանի հասարակութեան և պատմութեան: Թէքէնիսի Էֆ. իբրեւ Ազգ. Երեսփոխան իրեւ կաթողիկոսական ընտրութեան պատգամաւոր և իբրեւ Ս. Բ. կուսակցութեան աչքառու ներկայացուցիչներէն մէկը, նախ ապա իր ճշդը կ'արգ մը անտրտալութեամբ կողմէ խաղաղութիւնը ուղղած իր զիրքը: Հիշէր իրեն մեր, իր բառով, «անբարեկամական տարակոյսին» նախանձախնային ժայլքովը, որ չիտակ կեցող բարեկամի մը սենեակով նետեցինք իրեն ճակտին և հրապարակաւ, փոխանակ իր ետեւէն բախու, և պատճառներ ունենք ըսելու և իրաւամբ հպարտանալու որ «մենք միայն ենք եղբր միջև հիմա իր հոնդիւրած կամ լսած բարեկամներուն մէջ, ձրի զրպարտութեան մը հանդէպ հերքումի մը պէտքը իրեն թելադրելով»:

Ս. Էֆ. Զիթիկ-Սարգիսի իր մէկ երկտողովը՝ «Ազատամարտ»ի մէջ, արդէն յիշատակած էր այդ տոմսակի մասին զի տոմսաւոր չարաչառութեամբ թէքէնիսի վերագրութեան և անպատկառ անկերտականութեան մը թելադրէ մը հիւրընկերութեան ըլլալուն պարագաները և կըրպասեր որ թէքէնիսի Էֆ. իր վերագրութեան ինքը անձամբ հերքէ այդ անձոտի վերագրութեանը:

Հիմա ուրախ ենք որ չառաչուն ապատկանութեամբ մը թէքէնիսի իր տոմարին հասարակական կեանքի պահանջին վրայ իր զիրքը կը ճշդէ և ուսում չափ բարձր կը կանգնի զրպարտութեան մը մասին անկերտական հրատարակելու խնայն ստանձնած թելադրէ մը անտրտալութիւնը և միւթ ու գիտնագիտաց տեսողութիւնը լրատ էի մը իրեն վերագրած շրջը-ճիւղութեան:

Իսկ զալով Ռամկալար թէքէնիսին Օսմ. Խորհրդարանի յատկապէս ընտրութեանց վրայ խմբագրութեան համար կազմուել փորձուած և վիժած Պայքարի Յանձնախումբին մէջ իբր Ռամկալար կուսակցութեան ներկայացուցիչ ծուկ ծուկի, աչք աչքի նոյն սեղանին շարք բազմութեան Դաշնակցական Ս. Զարգարեանի, վերակալական Հնչակեան Լեւոն Լաբեցի, Ս. Դեմոկրատ կամ Հին Հնչակեան Մուրադի, և զարմաւ Աղզ. Ժողովոյ Ազգական, կեդրոնական և ուրիշ ներկայացուցիչներու հետ, նորէն մեր կարծ խելքը չի հասաւ և չպիտի հասնի: Ու ասոր համար ալ չենք հետապնդեր: Արդիւնքը մէջտեղէ է...

Մարդ աստուծոյն, իրար հոտուտաւոր համար իրար եկաք, իրար կարօտեցէք էիք, Լեւոն ունէիք իրարու մէջ լսածիւր, Օսմ. Խորհրդարանի ծայրուած թմբուկէրը թէ համերաշխութեան ծայր թմբուկէրը չալած պընթին ու կոյիլին ազգասիրական ու յատուկապէս եղանակաւորութեան չուրջ

կաթողիկոսական անհիւստանութիւնը հրապարտութեան տարուեցան ձրի ուղեքը պարելու համար սեղանի մը շուրջ հաւաքուելու, որ Բոլիւլի առակին կառքն էր և ուր ամէն մարդ իր կուսակցութեան խաղը պիտի կանգնէր միւսին գլխուն: Դեռ մինչև հիմա չէիք համոզուած որ՝ հայ կուսակցութեանց համար որպի իրարու մերձեցումը նոյնպիսի իրարմէ հեռացում կը նշանակէ:

Ինչո՞ւ ուրեմն ժամանակին, աստի՛ն վարկանէն, իրարու չըսիք:

— Ի բաց կացէք յինչն ամենեքեան, ոչք սեղաւորք էք... զի՞ կայ իմ և ձեր... Դանի որ անդին ճաղըրը դրած էին իթթիւտի ու իթթիւտի բաց ու բազմահարապոյր դռները...

Ասիկա չըրիք՝ իրարու վրայ խնդալու համար: Ներեցէք մեզի որ հայ հասարակութիւնը և մենք ալ հիմա ձրի վրայ կը խնդանք... սակայն լալով...
Ա.Վ.Ս.

ՀԱՅՆԵԼԻՆ ՄԵՋ

Բանկալի գերեզմանատան խնդիրը վերջապէս ունեցաւ որոշ եղբակացութիւն մը:

Բաղադրապետութիւնը կրցաւ կուսել թէ՛ խաղաղ բողոք մը և խաղաղ ժողովրդային գործակցութեան մը առջն տեղի տալու պիտի ստիպուէր:

Այս պարագան սակայն ինչո՞ւ նախապէս չըմբռնէր և այսքան վերաւորէր հայ տարրը, անա բուն ցաւալի պարագան հաս է:

Ինչ որ հիմա ստիպուեցաւ ընել, կրնար աստիճան ընել, կրնար սուսակ որ կաթողիկոսական հրահանգ ու հրաման գարուսկորներու փոխադրութեան համար, կրնար 1500-1700 ոսկիին տեղ 15-17 հազար տալ, ինչպէս հիմակ կ'ուտայ և այնքան խնդիր, իրարանցում և սրտաբեկութիւն չէր պատահեր:

Ո՞վ չբաղձար քաղաքի մը բարեկարգութեան, ո՞վ չփափաքիր քաղաքի մը բարեկարգման և գեղեցկացման, բայց երբ անկերտական վրայ հիմնուած, անարդարութեան վրայ ձեռուած ու չափուած միջոցներով է որ պիտի բարեկարգուէր քաղաք մը, ոչ ոք կրնայ համարիտ գտնուել, ոչ ոք կրնայ աչք գոցել որ իր ապրանքը քաղաքապետութիւնը գրաւէ արժան բուն գինէն տանապատիկ աւելի վար, այս չատ տարրական կէտը նկատի պէտք է ունենային մեր քաղաքապետութիւնները, ուրիշին զրամով լայնօրէն բարեկարգութիւն ընլու պէս րան մըն է այսպէս գործելու եղանակը:

Ամեն հայ ուրախ եղաւ որ Բանկալի գերեզմանատան խնդիրը յաջող լուծուած մը ունեցաւ ժողովրդական խաղաղ շարժումի մը շնորհիւ:

Այս ամեն իրերադարձութիւններուն մէջ մէկը սակայն ամենէ աւելի ուշադրութեան գրաւեց և աչքս մտաւ, ինչպէս կըսեն ժողովրդական թղուաւ, այդ սչքս մտնողն եղաւ Հմայակ Արքայ. Դիմաքանանը որ գլուխ կանգնեցաւ այդ խաղաղ ժողովրդական բողոքին:

Ականջը կ'անէ մերիւններէն անոնց, որոնք՝ ասանց կ'ընեն—հայր կատարելու և աստիճանորելու միամիտ յաւակնուած թիւներն ունին...
Ե.Ս.

ՄԱՆՁԵՍԹԻՐԻ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

Միւլիճի, 5/9/11 Մամուրիան
Փափաքող կրնան զիսկ Մամուրեան պարան կամ Տ. Կարապետ Մալճանեան:

ԿԱՐՄՐԱՍՏԸ ԻԶՄԻՐԻ ՍԷՋ
[SCARLATINE]

Բ.

Ընդհանրապէս կեղծմաշկը կը ներկայանայ մեզ հիւանդին մարմնային կարմրութեամբը: Ժողովրդի մէջ այն համազարկ գոյացած է թէ՛ այդ կարմրութիւնը անհրաժեշտ է և պէտք է տեսնել մի քանի օր: Երբեք հիւանդութիւնը իւր օրը լաւ դուրս թափած ըլլալէ և եթէ հիւանդին մարմինը լաւ չի կարծրի կամ այս վերջինը չուտ անցնի, հիւանդութիւնը ներս անցած կ'ըլլայ և երկիւղալի:

Պէտք է գիտնալ որ հիւանդը ի սկզբան օրքան շատ կարմրութիւն ունենայ հիւանդութիւնն ալ այնքան խիստ է. և երբ հիւանդը թեթեւ տաքութիւն ունի, նոյն կարգը գրեթէ աննշան. և մարմինը կարմրութիւնն ալ քիչ, պէտք չէ յազդել: անիկա բացարձակապէս հիւանդութեան թեթեւ տեսակը կը նշանակէ:

Սովորաբար կարմրութիւնը կ'սկսի վիզէն, ախտային ետեւեղէն և կ'անցնի կոնախին, կործքին, վերին և վարին անդամներուն և կը հասնի իւր ամբողջութեան գրեթէ երրորդ կամ չորրորդ օրը:

Չափազանց ջերմութեամբ ակտիւ (41 կամ 41½ աստիճան), մարմինը ամբողջութեամբ և յանկարծ կարմրած, էջերէն ընտան, քթին և կոկորդին վերի մասերը բոլորքան կարմրութեամբ մը, որուն ջերմութիւնը մի քանի օր շարունակ բարձր կը մնայ, մէկը կը նուազի, ամենապատշաճ տեսակին է որ կը նշանակէ մարմնին ընդհանուր վարմանը և հիւանդը ջղաջգուցեանց մէջ կը մնայ:

Պէտք է գիտնալ որ կարմրութեան եւ թափալ հիւանդին մարմինը կարմրելը անհրաժեշտ չէ, կը պատահի որ ամենակ մը թեթեւ ջերմութեան և նշխարորդ ունենայ և կարմրութեան միւս նշանները բերին մէջ միայն տեսնուին: ամենց մարմինը կարմրութեան, այս ձևը որ թեթեւ տեսակ մէջ մարմնավախ չ'ունենար, այլ միայն լեզուին վրայ մաշկը կը փոխուի և կ'առնէ փայլուն կարմիր վիճակ մը, որուն langue de scarlatine անունը կ'ուստնէ և մեզ համար նշանակելի և օրոշմանք մ'է:

Լեզուին այս վիճակը թէ՛ն arthritique հիւանդներու վրայ ալ կը տեսնուի նմանապէս ստամոքսի և աղիաց խանգարման ժամանակ. բայց աստի glossite exfoliatrice և eczema de la langue բուժած հիւանդութիւններն ալ այս վիճակը յառաջ կը բերեն, սակայն ասոնք ատ հասարակ մանկանց վրայ չի պատահիր:

Կարմրութեան միջոցաւ սերած գործարաններին մէկն ալ լողական գործարանն է որուն բորբոքման հետեանք հիւանդին ակունքէն թարախ կը վազէ. երբեմն երկարատեւ. մինչև իսկ խուլութիւն յառաջ կը բերէ: Տեսնուած է որ ակունքի ներքին բորբոքումը ուղեղին փոխանցուելով ուղեղատապ յառաջ գայ, ինչ որ ծանր պատահար մ'է:

Նոյնհանրապէս կարմրութեան հարստութիւն, ծաղկախտ, կեղծմաշկ, եւ շատ հազ և այլ նմանօրինակ հիւանդութիւն է վարակուող մը այլ ևս զերծ կ'ըլլայ նոյն հիւանդութենէն, նկատելով որ ըզնի պատուաւորութեամբ կրնայ համարուիլ բայց պէտք

չէ չափազանց վառահոլութիւն ցուցնել այս պարագային: Վերջորեալ հիւանդութեանց կրկնութիւնները շատ անսովորաբար են, պատուաւոր մը լինի արտեստական կամ հիւանդութեամբ տապուած՝ վերջնական չի կրնար նկատուիլ. ասոր համար է որ Եւրոպայի մէջ ամեն 5 տարին անգամ մը ծաղկի հիւանդութեան զէն կը պատուաւոր տեսնուի, որուն տեղով թեթեւ տեսակ չի կարծուիր: Կեղծմաշկի համաճարակի ժամանակ անոր չիճուկը ատ շրջանը վերայ ներարկելով, անոնք կրնանք կեղծմաշկի յարձակման զէն պաշտօնանել, բայց տեսողութիւնը 2-3 ամիսէն աւելի չէ:

ԿՐՈՐԴՐԱՅԻՆ ԴՈՐՈՐԴՆԵՐ

Սովորական և թեթեւ տեսակ կարմրութեան գարմանը պարզ է, և լոկ ամբողջաբար հակառակ:

Հիւանդը ամենամեղմունքէ 18 ամսեկան ջերմութիւն ունեցող բուսաւոր և օդաւախ տեսակի մը մէջ, ուրիշ պէտք է դուրս հանուին ամեն տեսակի կարմրութեան գործ և վարձաւորներ:

Բերին և քթին մարմնութեանը հակել, թեթեւ ըմպելիներ տալ և մէկ ամիս շարունակ կամ շաքարով անուցանել. որպէսզի աղիւն մինչև չ'ունենայ և եթէ ունենայ իսկ ծանր հանգամանք չ'ուստնայ:

Հիւանդը մնալու է 15-20 օր անկողին իսկ մէկ ամիս անհեղին դուրս պիտի չի ելնէ, մարմնավախի վերջին օրերը թեթեւ տեսակի մը լողանք մը տալու է:

Ծանր կարմրութեան (scarlatine maligne) տեսակին համեմատ գարմանը կը տարբերուի. աւելի բժշկի մը պաշտօնն է որ հոս չէ կարելի պարզել. միայն աս կէտը լաւ ըմբռնել է որ 32-34 աստիճան ջերմ լողանքը շատ օգտակար զեր կը կ'ուստնէ և գրեթէ ներկայ միակ և յուսալից դարձանք միջոցն է:

Ժողովրդին համար աւելի կենսական կէտը կարմրութեան դարմանէն առաջ, անկէ խուսափելու միջոցները գիտնալն է. «աւելի լաւ և զիւրին է գոյնաւոր քան թէ բուժուիլ» կ'ըսեն:

Այսօր տարաբար իրենց հիւանդութեանց փոխանցման միջոցները միզի ծանօթ ըլլալուն, կարելի է զգուշական միջոցներ ձեռք առնել անոր յարձակումէն զերծ մնալու համար:

Այս զգուշական միջոցներուն մեծ մասը (զլուսաւոր պէտք է քնել) կը պատկանի հիւանդին և անոր ընտանեաց, որպէսզի իրենց հիւանդութեան միջոցները չ'տարածեն ամեն կողմ, որով ամբողջ մը անձնապաշտպանութեան հոգն ալ այնքան թեթեւ կրնայ ըլլալ:

Կարմրութեան դեռ մեզ անձնաօթ մտնելը կը գտնուի առաջին օրերը հիւանդին քթին և կոկորդին վազած հիւանդութեան և լորձուքին մէջ, շատ ալ թուլեալ է ամբողջ մը համար. իսկ մարմնավախի ժամանակ ծանրէն թափած մարմին փոշին բուժելու է, որ այնքան թուլեալ չէ և աւելի տկար քան լորձուքին մէջ, հետեւաբար հիւանդին տէրը այսկէտը իւր ուշադրութեան առարկայ ընելու է:

Սրբէն հիւանդին սենեկին մէջ խնամող մէկ անձ միայն գտնուիլու է որ ուրիշ հետ հաղորդակցութիւն չ'ունենայ, ամեն անգամ սենեկը պատուաւոր հիւանդին հետ հոգում մը ունենալուն, ձեռքերը լուսուելու է սեպիլմէի ջրով, զգեստներուն

վրայն երկար չ'ալի մը հոգնելու է որ դուրս ելած ժամանակ հոն թողուի:

Ազգականները, բարեկամները և մանաւանդ զրոյցեաց չափաւորական և պաղ հետաքրքրական այցելութիւնները բացարձակապէս մերժուելու են, ասոնք կրկնակի մեծաւոր են թէ հիւանդին համար գոյն և կոկորդին և թէ դուրս գլուխը անող անողներու համար, վաճառի իրենց հետ միջոց դուրս կը հանեն:

Հիւանդին աղաքիման օտ մը իրեն տալու ենք այն տեսակ խաղաղ կամ ունէ առարկայ որ վերջը այլեւս կամ կարենանք հակահեղին, նմանապէս գիրք կամ թերթ պէտք է ալիլ:

Կարմրութեան վարակումը մէկը ամբողջ անձի մը նման գրած և այլ նմանութիւն թղթով միւս անձը կարմրութեան վարակում է:

Միտաքանայ վզկապ մը՝ որ հիւանդի մը համար գործածուած է, 8 ամիս վերջը ամբողջ մէկու մը կողմէ անողութեամբ գործածուելով հիւանդացած է. վաճառի կարմրութեան մանրէն ամբողջ և տարեկանով զրոյցեալ և այլ առարկանք բուժել կրնայ պահուիլ ամենց իւր կենսական և հիւանդութեան յատկութիւնները կորսնցնելու:

ՏՕԲ. Մ. ՌԷԹԷՆՍԵՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՅՈՒՐԱԳ

ԻԶՄԻՐ

Ս. Ստեփաննոսի տաճարին վերանորոգութեան առթիւ բացուած հանգանակութեան երէկ տրուելը եղած է:

Տիար Մուրատ Պերկամար 0. Ս. 50 Տիար Զ. և Ս. Համբարձումեան » » 10

— Ս. Ս. Եկեղեցւոյ նորոգութեան համար նուիրատուները սկսած ըլլալով իրենց արձանագրուած գումարները զըրկի զանձապետին, որոշուեցաւ մասնաւոր ընկալագիրներ պատրաստել և նախագահ Ս. Հօր և գանձապետ Տիար Սարգիս Եփրեմի կողմէ ստորագրուած յանձն նուիրատուներուն, Ապիւղ զատ հասած գումարներն Օսմ. Պաշտօն պիտի յանձնուին և հաշուարկաց մը տիտի բացուի յանուն չինութեան յանձնաժողովի և նախ գահ Ս. Հօր և գանձապետ Եփ. ի կողմէ հարկ տեսնուած գումարներն պիտի գանձուին հետեւեալ, անոնց ստորագրութեան տակ:

— Շինութեան յանձնաժողովը պաշտօն տուած է պաշտօնայ ծանօթ ճարտարապետ Փալապեան Էփ. ի եկեղեցւոյ նորոգութեան առթիւ տեղեկագիր մը և յանձնարարատեալ մը չինելու ու ներկայելու, որմէ ետք իզմիրի մէջ գտնուող բոլոր ճարտարապետներն ևս պիտի հրաւիրուին իրենց տեղեկագիրներն ու յանձնարարատեալները պատրաստելու, որոնք նկատուածութեան պիտի առնուին և յարմարագոյնին պիտի յանձնուի եկեղեցւոյ չինութեան գործը, որ պիտի սկսի գաղտնի անմիջապէս ետք, իսկ հոսի կողմէ իրենց ղեկներն պիտի գտնուին ու համարուին հետեւեալ եկեղեցւոյ մէջ:

— Առաջնորդ Ս. Հայրը կրնայ ամբողջ փարակ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ մէջ, նախ գեղեցիկ կերպով բացատրել թէ ինչպէս եկեղեցւոյն հոյերը մայրը մէկ կողմ

մէ բարեկենդանի. չափազանց ուրախութեան երբ թուարեւել և միւս կողմէ Մեծ-Պահոյ խառնարկը կենսաբար պարտադրելով ցոյց տուած են թէ՛ կենսաբար միջոցով ապաշխարհանք է, ոչ ալ միջոցով գաւառեկութիւն, այլ երկուքն ալ իր մէջ կ'ապրուենակ և մարդ պարտի գիտնալ ամեն բանի ստեղծութեան այն վարկու հասարակ կենսաբար ընդունուած բարոյականի մը սահմաններուն մէջ, Յետոյ յայտնելով Ս. Ստեփաննոսի հանգանակութեան բարեկենդան արդիւնքը մեծապէս յաջող չեք, տեղով բաւ, Առաւելած լոյսը մեր ուրախութեան օրհնեց մեր ձեռնարկը, Ս. Ս. անպատ. մանկ գոհունակութեամբ կը յայտարարի որ զեռ հազիւ 20-22 հազար զինուորական և արդէն իսկ 1400 ոսկի հանգանակեցինք: Երբ իմ պատուական, իմ ընտանեալ ժողովուրդիս, հանդէպ իւր Ս. եկեղեցին և ազգային հաստատութեանց ցոյց տուած այս սէրն ու խանդաղանքը գործնականութեամբ կը տեսնուի, կուրծքս գոհունակութեամբ կ'առնի և մեր եկեղեցւոյ իւր ամենախառն ծառան փառք կուտամ Բարձրեւելի՛ սր զիս ձեռքի պէս օրհնեալ ժողովուրդի մը առաջնորդը ըլլալու գերազանց բողոքն արժանացուց: Յետոյ արտասուած թոր աչքերով ազօթեց Հայ Ս. եկեղեցւոյ անասան պահպանման համար, օրհնեց համայն Հայ ժողովուրդը և ի մասնաւոր իզմիրի պատուական Հայ համայնքը և մագիցից որ ամեն ուրեք Հայը ունենայ իզմիրին բուզիս սիրտը և առաւելութեան ուրիշ և ի վերջոյ յայտնեց թէ այս տարի անցաւ տարուէն աւելի փայլ պիտի տրուին Արեւազալ մեղուանոյ երգեցողութեանց, Այս առթիւ տաղանդաւոր երաժշտապետ թագուսեան Էփ. յատկապէս եռաձայն պատրաստած է երգեցողութիւնները, զոր պիտի երգեն Մեսրոպեանի և Հովսեփեանցի աշակերտներէ խառն խումբ մը: Սոյն հանդիսաւոր երգեցողութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ ուրբաթ օր: Առաջնորդ Ս. Հայրը յատկապէս հրաւիրեց բոլոր ժողովուրդը ներկայ գտնուիլ և վայելիլ սոյն թովիչ և հոգեպարար երգեցողութիւնները:

— Արքայի օր Ազգ. երկուստ զարմանայ Տիկնանց խնամակալութիւնը բացառիկ նիստ գլուխարեց Ուսումն. Խորհրդոյ հետ և զրադեցաւ օրակարգի խնդիրներով: Նստին վերջ ընդամանը Առաջնորդը խոսեց իրենց յարմարութեամբ Ս. Ս. Սարգիս Եփրեմի կողմէ յանձնուած գումարներն պիտի գանձուին հետեւեալ, անոնց ստորագրութեան տակ:

— Շինութեան յանձնաժողովը պաշտօն տուած է պաշտօնայ ծանօթ ճարտարապետ Փալապեան Էփ. ի եկեղեցւոյ նորոգութեան առթիւ տեղեկագիր մը և յանձնարարատեալ մը չինելու ու ներկայելու, որմէ ետք իզմիրի մէջ գտնուող բոլոր ճարտարապետներն ևս պիտի հրաւիրուին իրենց տեղեկագիրներն ու յանձնարարատեալները պատրաստելու, որոնք նկատուածութեան պիտի առնուին և յարմարագոյնին պիտի յանձնուի եկեղեցւոյ չինութեան գործը, որ պիտի սկսի գաղտնի անմիջապէս ետք, իսկ հոսի կողմէ իրենց ղեկներն պիտի գտնուին ու համարուին հետեւեալ եկեղեցւոյ մէջ:

— Առաջնորդ Ս. Հայրը կրնայ ամբողջ փարակ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ մէջ, նախ գեղեցիկ կերպով բացատրել թէ ինչպէս եկեղեցւոյն հոյերը մայրը մէկ կողմ

մէ բարեկենդանի. չափազանց ուրախութեան երբ թուարեւել և միւս կողմէ Մեծ-Պահոյ խառնարկը կենսաբար պարտադրելով ցոյց տուած են թէ՛ կենսաբար միջոցով ապաշխարհանք է, ոչ ալ միջոցով գաւառեկութիւն, այլ երկուքն ալ իր մէջ կ'ապրուենակ և մարդ պարտի գիտնալ ամեն բանի ստեղծութեան այն վարկու հասարակ կենսաբար ընդունուած բարոյականի մը սահմաններուն մէջ, Յետոյ յայտնելով Ս. Ստեփաննոսի հանգանակութեան բարեկենդան արդիւնքը մեծապէս յաջող չեք, տեղով բաւ, Առաւելած լոյսը մեր ուրախութեան օրհնեց մեր ձեռնարկը, Ս. Ս. անպատ. մանկ գոհունակութեամբ կը յայտարարի որ զեռ հազիւ 20-22 հազար զինուորական և արդէն իսկ 1400 ոսկի հանգանակեցինք: Երբ իմ պատուական, իմ ընտանեալ ժողովուրդիս, հանդէպ իւր Ս. եկեղեցին և ազգային հաստատութեանց ցոյց տուած այս սէրն ու խանդաղանքը գործնականութեամբ կը տեսնուի, կուրծքս գոհունակութեամբ կ'առնի և մեր եկեղեցւոյ իւր ամենախառն ծառան փառք կուտամ Բարձրեւելի՛ սր զիս ձեռքի պէս օրհնեալ ժողովուրդի մը առաջնորդը ըլլալու գերազանց բողոքն արժանացուց: Յետոյ արտասուած թոր աչքերով ազօթեց Հայ Ս. եկեղեցւոյ անասան պահպանման համար, օրհնեց համայն Հայ ժողովուրդը և ի մասնաւոր իզմիրի պատուական Հայ համայնքը և մագիցից որ ամեն ուրեք Հայը ունենայ իզմիրին բուզիս սիրտը և առաւելութեան ուրիշ և ի վերջոյ յայտնեց թէ այս տարի անցաւ տարուէն աւելի փայլ պիտի տրուին Արեւազալ մեղուանոյ երգեցողութեանց, Այս առթիւ տաղանդաւոր երաժշտապետ թագուսեան Էփ. յատկապէս եռաձայն պատրաստած է երգեցողութիւնները, զոր պիտի երգեն Մեսրոպեանի և Հովսեփեանցի աշակերտներէ խառն խումբ մը: Սոյն հանդիսաւոր երգեցողութիւնները պիտի սկսին յառաջիկայ ուրբաթ օր: Առաջնորդ Ս. Հայրը յատկապէս հրաւիրեց բոլոր ժողովուրդը ներկայ գտնուիլ և վայելիլ սոյն թովիչ և հոգեպարար երգեցողութիւնները:

— Արքայի օր Ազգ. երկուստ զարմանայ Տիկնանց խնամակալութիւնը բացառիկ նիստ գլուխարեց Ուսումն. Խորհրդոյ հետ և զրադեցաւ օրակարգի խնդիրներով: Նստին վերջ ընդամանը Առաջնորդը խոսեց իրենց յարմարութեամբ Ս. Ս. Սարգիս Եփրեմի կողմէ յանձնուած գումարներն պիտի գանձուին հետեւեալ, անոնց ստորագրութեան տակ:

— Շինութեան յանձնաժողովը պաշտօն տուած է պաշտօնայ ծանօթ ճարտարապետ Փալապեան Էփ. ի եկեղեցւոյ նորոգութեան առթիւ տեղեկագիր մը և յանձնարարատեալ մը չինելու ու ներկայելու, որմէ ետք իզմիրի մէջ գտնուող բոլոր ճարտարապետներն ևս պիտի հրաւիրուին իրենց տեղեկագիրներն ու յանձնարարատեալները պատրաստելու, որոնք նկատուածութեան պիտի առնուին և յարմարագոյնին պիտի յանձնուի եկեղեցւոյ չինութեան գործը, որ պիտի սկսի գաղտնի անմիջապէս ետք, իսկ հոսի կողմէ իրենց ղեկներն պիտի գտնուին ու համարուին հետեւեալ եկեղեցւոյ մէջ:

— Առաջնորդ Ս. Հայրը կրնայ ամբողջ փարակ Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյ մէջ, նախ գեղեցիկ կերպով բացատրել թէ ինչպէս եկեղեցւոյն հոյերը մայրը մէկ կողմ

“ԳԱՇԻՆՔ” Դ ԲԵՐԲԵՐՆԵՐ [170]

ՄԻՇԷԼ ԶԷՎԱՔՕ

ՀԱՌԱՅՆԱՅ ԿԱՍՈՒՐՁԸ

ՊԱՄ.

ՏԱՐԲԱՆԲԵՐՈՒ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ

Ընթերցողը մտածած չէ՛ տնտեսութեան տեսարանը աւր Ստեփաննոսի Պէմպո կարտինային ծանուցած էր իւր մօտաւորաւ ամուսնութիւնը Պիանքայի հետ և անկէ խնդրած էր անձամբ օրհնել իրենց միութիւնը հանգիստաւ արարողութեամբ մը որ տեղի պիտի ունենար նոյնիսկ մայր եկեղեցին մէջ:

Պէմպո ի սկզբան չանթմահար մնացած էր:

Յետոյ ուղղուած էր զէպի Իմբէրիայի պալատը, յազուած և հազիւ գիտնալով իւր ընկիւրը կամ ընկիւրը:

Բայց երբ իւր կոնտորը գինք հանած էր հոյաչէն պալատին մարմարէ աստիճաններուն վրայ, արդէն պատրաստած էր իւր յատակագիրը:

Տեսնալ թէ զգուշացած էր ինքզինքը ծանցելու:

Պէմպո երկար առնել ի վեր ուսումնասիրած էր պալատին ներքին կողմը և հշտել գիտել թէ ուրիշ պէտք էր անշիլ մինչև Պիանքայի համակու համար: Հազիւ թէ մտած էր այն անհեղին ուր առաջնորդած էին զինք, անդիմադրելի փափաք մը զգաց մանկամարդ աղջկիւր տեսնելու: Նոյն իսկ եթէ առջի անգամուն պէս սոսկուած չարժուածքով մը ընդունուէր:

Ուստի նորանցքներուն մէջ նետուեցաւ և զրկել սենեկապանութիւն հետ

միևնոյն ժամանակ հասաւ մինչև Պիանքայի յարկարմիրը:

Տեսաւ Պիանքան: Դեռատի աղջիկը աւելի քան երեք գեղեցիկ, ցանկալի երեցաւ իրեն:

— Եւ այս անուշիկ տատարկը, մոռնեց Պէմպո, պիտի պատկանի այն ծովաճէնին...

... կամ ուրիշի մը... Ո՛ն անդր...

Այս միջոցին էր որ Պիանքա նշմարեց գայն:

Պէմպո միտքը դրած էր՝ ինչ որ ալ ըլլայ՝ մոռնել Պիանքայի սենեակը և անոր հետ խօսիլ: Բայց տարփանքէն ա՛յն աս. տի՛նան վրդովուած էր որ երբ Իմբէրիայ իւր ձեռքէն րոնելով քաշեց տատար. զինքը, առանց ընդդիմութեան թողուց որ անիկա ուղտին պէս ընէ:

Հիւայ չուայտուէին ապահար անոր երեսը կը նայէր:

Հոն իւր առջնը գտնուողը Պէմպոն էր...

Ուրեմն Ուսումն Գանտիանո սո՛ւտ խօ-

Գիւտնադպիր՝ ՓԷՐՐԷՆ Նախագահ՝ ՏՕԲ՝ ԹԷՐԹԵԱՎԼԻԼ

• ՀԱՅ ՀԱՅՏ ԵԻԼՆ, ԵԻԼ

Ս. ՈՒՒԹՅՈՒՆ ԵՒ ԸՆԳ
ՈՐԿԱՆ ԳՐԱԳԱՆՈՒԹՅՈՒՆ